

was, en — dien verloor! En de ware moed in de loopgraven was niet zijn hoofd er boven uit te steken, wat praktisch neerkam op zelfmoord.

„Heeft het kind onze dagen bet vermogen verloren om die met ontzag gemengde bewondering te voelen, waarvoor het Engelsch het woord „awe“ heeft en die de eerste schrede is tot aanhidding? De moeder uit de achterbuurt, die zich luid beklagt, dat haar „rakker van een jongen“ „niets om haar geeft,“ en, nog erger, „voor niemand en niets bang is,“ geeft uiting aan een onbestemd gevoel, dat haar kind iets verloren heeft, dat hij slecht missen kon. Het is vrijwel het ergste, wat de ontluikende ziel kan overkomen, als zij niets meer ziet, niemand meer kent, die in haar beste deel een geval van beschaming en van verlangen naar beter wekt. Het is een feit, en een feit van groote beteekenis, als een kind geen idealen meer heeft, als die hooge aspiraties, die zijn religie uitmaken (welken vorm deze overigens moge aannemen) wegwijnen en afsterven.“ RED.

## II.

Onder het hoofd „Dingen in de pers, die niet verlore[n] mogen gaan“ nam de Gong het volgende stukje over „Eerbied“ onlangs over uit „De Nieuwe Courant“:

„De tegenwoordige jeugd kent over het algemeen geen eerbied meer, evenmin als de mindere eerbied heeft voor den meerdere, de bezoeker van bosch of park voor de natuur, die hij komt bewonderen. Het begrip eerbied wordt te zeer verward met onderdanigheid en daarom meent de meerderheid der tegenwoordige onafhankelijke menscheid aan niets of niemand meer eerbied verschuldigd te zijn en daarom laat men in trams oude dames staan, daarom voert de jeugd aan tafel het hoogste woord en ontziet zij zich niet, ouderen in de rede te vallen, daarom worden in boomen en banken letters gesneden, daarom worden bloemen met wortel en al uit den grond gerukt, daarom ergeren wij ons dagelijks aan de ruwheid en baldadigheid der straatjeugd, aan de brutaliteit en ongemamierheid onzer dienstboden, daarom breken nieuwlichters zonder eenige piëteit af het werk, dat vorige geslachten zorgvuldig hebben opgebouwd.

Het is van ondergeschikt belang of de kinderen hun ouders al of niet tutoyeeren, maar het is niet van geringe beteekenis, hoe zij de dingen om zich heen zien, of zij tegen de gehele schepping opzien als tegen een mooi, verheven werk, of zij daarvan het teere en het grootsche leeren waardeeren in elk onderdeel in boom en plant, in bloem en vogel, of dat hun geen ander begrip wordt ingepompt dan dat de gehele wereld er voor hen is en dat zij alles mogen offeren aan hun genot en hun grillen, alles mogen vernielen, dat hun in den weg staat.

Van de opvoeding hangt het af, of de jeugd vervuld is van eerbied voor haar omgeving en daardoor deze eerbiedigt in woorden en daden. De tegenwoordige verwildering is voor een groot deel te wijten aan gebrek aan eerbied, aan eerbied voor het mooie, het teere en het grootsche, aan eerbied voor het kleine en zwakke en leelijke, dat bescherming noodig heeft.

De opvoeding moet dezen eerbied weer kweken, niet in den vorm van valsche onderdanigheid, dat gehoorzaam zonder ontzag en gevoelens huichelt, die niet echt zijn, maar in den vorm van diep ontzag voor al het ge-

schapene, dat den wensch doet ontstaan, in denken en doen bij te dragen tot de instandhouding van het scepingswerk.“

(w.g.) EMMY J. BELINFANTE,  
(Wordt vervolgd).

## „ZWARTE PIET“ IN DE OPVOEDING.

**B**EGIN December kreeg ik de uitnodiging met eenige op de fröbelschool assisteerende leerlingen van onzen cursus in kinderverzorging de St. Nicolaas-vingering te komen bijwonen. Voor 't eerst van mijn leven maakte ik zoo'n officieel feest mee: het was heel aardig opgezet en verliep uitstekend. Vreemd trof mij echter de buitengewoon familiäre toon en omgang van alle kinderen zonder onderscheid met den zwarten piet, terwijl van den goeidea Siat, aan wien zij toch alle lekkers en moois te danken hadden, niemand eenige notitie nam. Moest zwarte piet bij 't afscheid nemen allen een hand geven en kwam er aan 't geroep: „dag Piet!“ geen einde, op den vriendelijken groet van St. Nicolaas reageerde geen enkel kind!

Hierover sprekend met menschen, die meer zulke St. Nicolaasfeesten meegemaakt hadden, werd mij verzekerd, dat zulks steeds en overal 't geval was.

En toen moest ik denken aan de vaak intieme verhouding van kinderen tot dienstboden en kinderjuffrouwen en hunne geslotenheid tegenover eene liefhebbende Moeder, die noodgedwongen vreemde hulp in huis haalde, aan den vertrouwelijken omgang in inrichtingen tusschen opvoedelingen en beampten en het vreemd blijven tegenover eene zorgzame directie.

Het kind in jaren voelt zich aangetrokken tot het kind naar den geest, loopt kans zelf een kind naar den geest te worden en daarom, zou 't St. Nicolaasfeest niet aan wijding en vriendelijkheid winnen, als zwarte piet, ondanks 't decoratieve van zijne verschijning, achterwege bleef, zou, zonder de deftige kinderjuf, die zooveel cachet aan eene familie geeft, 't kind geestelijk niet meer omhogen groeien, zou er niet meer propagandisch gemaakt kunnen worden voor kleine internaten, waar de directie, zonder 't gewichtige van een staf beampten voor administratie, huishouding, „opvoeding“ enz. steeds zelf in contact is met den pupil?

In week- en maandbladen voor de huisvrouw leert men ons, hoe de woning en huishouding in te richten, ten einde de dure dienstbode uit te sparen.

Zijn er geene Moeders te vinden die in apvoedkundige bladen antoonen willen, hoe zij den tijd vonden om, evenals in 't eenvoudige gezin, hare kinderen zelf op te voeden? 't Kind, 't gezin, de school en de maatschappij zouden er bij winnen.

Utrecht, Januari 1921.

G. N. BADER

## UIT HET KINDERLEVEN.

### 1. Volkstelling.

**M**IJN Susje, die nu onder de hand acht jaar is, heeft me daar zoowaar de papieren van de volkstelling in handen gekregen. Ze leest de vragen omtrent doodgeboren kinderen, blindgeboren dito, borrelvoeten etc. Ze moet hardop lachen en zegt: „Moeder, weet je, wat je schrijven moet? Je moet schrijven: „ik heb kinderen zonder beenen, zonder schenen, zonder teenen.“ (Aanhaling uit een Saeuwopplid van Van Tusschenbroek).

En poosje later mijmert Kea, vijf jaar oud, hardop over

de volkstelling. „Weet je wel, inoeder? Toen moest je schrijven, of je kinderen had zonder beenen of zonder teenen.“ En plotseling gaat hij rechtop staan en zegt op zijn koelen, hooghartigen toon, die hem eigen is, als hij zeker van zijn zaak is: „Van mij heeft vader natuurlijk geschreven: heel.“

## 2. Les in Eeuwigheid.

Nieuwjaarsmorgen.

Suusje haalt de kalenders van den muur van haar kamertje. Het jaar 1920 is om. Ze vervangt ze door de nieuwe, wel zes of zeven. Mijn kinderen zijn dol op kalenders. Of ze per dag, per week of per maand hun werk doen, hindert niet. En wij worden eenvoudig met kalenders gebombardeerd, allemaal reclamekalenders — je zou heusch niet zeggen, dat het papier zoo duur was. Suusje vernietigt de schilden die de moeite niet waard zijn en knipt van anderen het plaatje uit, of de leelijke stukken er af. Ze maakt schoon schip.

Keesje heeft tegen 't voeteneind van zijn ledikant, aan het oog voor den gordijnstang, een kukekbonten kalender hangen, 't heele jaar door al. Hij vindt die kalender zóo mooi, dat hij nooit er een blaadje af heeft willen scheuren. Het is een mannikalender. Die haalt hij nu ook weg, bekijkt 'm liefkozend, heeft een ander ervoor in de plaats en zegt, wat het oudje betreft: „Zool! Die zal ik nu goed opbergen en bewaren voor mijn huis, als ik ga trouwen.“

„Neen, Keesje!“ zegt Suusje terechtwijzend. „Daar heb je niets meer aan.“

Keesje verweert zich. „Maar als ik getrouwd ben, dan heb ik toch een kalender noodig.“

„Jij, Kees, maar deze is van 't jaar 1920. Als je getrouwd ben, is 't een ander jaar.“

„Dan wacht ik, tot 't jaar 1920 terug komt.“

„Dat komt nooit meer terug, Keesje.“

„Ach!“ zegt Keesje overmoedig en ongelooftig. „ik zal wel heel lang wachten. Dan zal 't wel eens terug komen.“

Suusje heeft een bijzonder lieve, rustige, toegewijde bui. Ze slaat haar arm om Keesje heen en zegt: „Neen, Keesje, 't jaar, 'dat voorbij is, komt nooit meer terug. Ga nu maar eens mee naar de klok.“

En dan staan ze samen voor de klok, en dan staan vader en ik voor de schuifdeuren en we houden ons héel stiltejes. En Suusje zegt: „Je weet immers wel, Keesje, dat de groote wijzer nog al hard vooruit gaat. — Je kan het haast zien. Kijk — kijk nou nog eens. — Nu is er wel al een minuut om. En die minuut komt nu nooit meer terug. En nou is er al wel weer een minuut om. En die komt ook nooit meer terug. Al de tijd, die voorbij gegaan is, komt nooit meer terug. En der komt altijd maar weer nieuwe tijd.“

Keesje staat vol ontzag te kijken. Het is even heel stil in de kamer. De kinderen kijken naar de klok, en wij kijken naar de kinderen.

NANNIE VAN WEHL.

## NIET TERUGSLAAN.<sup>1)</sup>

(Ingezonden)

VIII.

WIE in het Evangelie der Christelike Liefde geloofd, vol en oprecht, weet dat daaruit voor de praktijk noodwendig voortvloeit: het niet terugslaan. Onder dit laatste hebben wij dan natuurlijk niet te verstaan de een

<sup>1)</sup> In de spelling van den auteur. De Redactie sluit hierbij voortlooppig de discussie over dit onderwerp behoudens haar eigen naschrift.

of andere speelse handtastelikeid, dat spreekt van zelf. Juist het feit, dat er door anderen wordt opgemerkt, dat een jongen die door een andere jongen geslagen of afge-ranseld wordt deze laatste mag terugslaan en op zijn beurt afranselen, bewijst, dat men het slaan van die eerste jongen iets verkeerd en lelikt vindt. Het komt dus hierop neer, dat wanneer iemand ons kwaad doet, het geoorloofd, flink, ja zelfs nodig worlt geacht, dat wij die persoon kwaad terug doen, dat wij zijn kwaad met ons kwaad beantwoorden.

Nu weten wij, dat dit tot nu heden nog de algemeen heersende moraal is. Maar te goeder trouw zal toch niemand durven volhouden, dat deze moraal dezelfde is als welke ons in het Evangelie van Jezus Christus wordt voorgoehouden. Sterker uitgedrukt: het kenmerkende van het Evangelie is juist, dat als nieuweloes van het Beginsel der Liefde voor deze moraal in de plaats gekomen is de andere, de eerst Menselike, dat wij ook kwaad met goed hebben te beantwoorden. Want immers niet wat een ander tegenover ons doet moet maatstaf zijn van onze eigen gedragingen, die maatstaf toch heeft ieder in zichzelf en die luidt toch zeker in 't algemeen, dat ieder goed heeft te leven, zo goed mogelijk en dus als vanzelf ernaar zal hebben te streven kwnde handelingen te vermijden.

Daarmee is ook door deze Menselike moraal alle oorlogvoeren en alles wat verband houdt met militarisme, als georganiseerd wapengeweld, ten enenmale en onherroepelik veroordeeld.

Wie weet niet dat ondertussen de gehele wereld van geweld vol is. Maar ik zei immers al, dat de moraal van het kwaad-met-kwaad-beantwoorden de algemeen heersende is. En wat van dit on-Menselik handelen de on-Menselike gevolgen zijn, dat behoeven wij elkaar in deze tijd wel niet meer in herinnering te brengen: dat spreekt toch al duidelijk genoeg.

Alleen ware het nodig, dat even duidelijk sprak de erkenning, dat alle ellende van oorlog en oorlogsgevolgen en van geweldpleging in 't algemeen, nimmer zal verdwijnen of verminderen, tenzij wij mensen naar onze ware aard d.w.z. volgens de *Menselike moraal* gingen leven.

Zeker dat kunnen wij maar zo niet volbrengen. Maar dat eist ook niemand van ons. Maar om er iets, een eerste begin van te volbrengen — en dat is wél mogelijk — dienen wij de Menselike moraal, van het ook kwaad met goed beantwoorden, als maatstaf, als richtlijn te erkennen. En nu doet men juist het tegenovergestelde. — en dat is het ongelooft in de christelike, in de waarachtig Menselike liefde — wanneer men het *flink* gaat noemen als men kwaad met kwaad beantwoordt, als de jongen terug-afranselt, als de jongeling aan militaire oefeningen meedoet, als de jonge man de oorlogswapenen hanteert.

Het heeft bovendien ook heel geen zin om van flinkheid te spreken in een dergelik geval. Want het zou die jongen veel meer moeite kosten om niet terug te slaan dan om het wel te doen, het vraagt veel meer zedelike kracht van die jongeling en van die jonge man om uit beginsel iedere deelname aan het militarisme te weigeren, dan om mee te doen met wat de meerderheid doet. Zo is het tegenwoordig oog, al zal dit later ook veranderen.

Wat houden de ouderen toch dikwels de gezonde, normale ontwikkeling der jongeren tegen. Wat maken ze het hun nodeloos moeilijk, inplaats dat zij hen helpen, wat